

**АНТРОПОГЕННЕ
ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО:
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

УДК 911.3

ББК 26.821

Антропогенне ландшафтознавство: перспективи розвитку. Збірник наукових праць [за редакцією Г. І. Денисика]. – Вінниця : ТОВ "Вінницька міська друкарня", 2013. – 144 с.

За результатами роботи Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 95-річчю від дня народження засновника антропогенного ландшафтознавства Ф. М. Мількова, у збірнику проаналізовано сучасний стан та розглянуто перспективні напрями розвитку антропогенного ландшафтознавства в Україні та, частково, окремих зарубіжних країнах, показано значення антропогенного ландшафтознавства для подальшого розвитку географії загалом.

The results of the International scientific-practical conference dedicated to 95th anniversary of the founder of anthropogenic landscape F.M. Milkova, in the collection and analysis of the current state is considered promising areas of anthropogenic landscape in Ukraine and, in part, some foreign countries, shows the value of human landscape for further development of geography in general.

Тексти доповідей друкуються в авторській редакції

Ухвалено до друку Вінницьким відділом Українського географічного товариства, протокол № 10 від 28 серпня 2013 року

Рецензенти:

Шищенко П. Г., доктор географічних наук, професор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Петлін В. М., доктор географічних наук, професор, Львівський національний університет імені Івана Франка

Укладач: *к.з.н., доцент Воловик В.М.*

ISBN 978-966-2696-73-8

<i>Джаман В.О.</i>	Методика оцінювання впливу природно-ресурсних можливостей території на формування і розвиток поселенської мережі ...	52
<i>Дубынина С.С.</i>	Парагенетические растительные сообщества природных и нарушенных геосистем Назаровской котловины	54
<i>Зеленська Л.І.</i>	Вектори розвитку туризму в антропогенних ландшафтах відпрацьованих кар'єрів узбережжя Дніпра (в районі Дніпропетровська)	57
<i>Єлістратова Л.О.</i>	Можливі зміни в природних зонах на території України при подальшому глобальному потеплінні	61
<i>Канська В.В.</i>	Антропогенні заповідні об'єкти в єдиній системі природоохоронних об'єктів Поділля ..	64
<i>Квасневська О.</i>	Географічні назви і господарська діяльність у межах Подільського Побужжя	66
<i>Кирилюк О.В.</i>	Якість води малих річок басейну Верхнього Пругу	69
<i>Ковальчук І.П.</i>	Критеріальна база антропогенної геоморфології – основа підвищення об'єктивності вивчення антропогенних процесів, рельєфу і ландшафтів	71
<i>Когайчук С.Ю.</i>	Аналіз становлення садівництва як наукового напрямку в Україні протягом XVIII –XIX ст.	74
<i>Козинська І.П.</i>	Районування промислових ландшафтів регіону видобутку й переробки уранових руд в Україні	78
<i>Круль В.П., Добровольська С.Я.</i>	Розподіл поселенських геосистем за абсолютною висотою в межах Дністерського каньйону	81
<i>Лаврик О.Д.</i>	Класифікація річкових ландшафтно-технічних систем	85
<i>Мудрак Г.В.</i>	Методика дослідження унікальних ландшафтів Середнього Придністер'я	88
<i>Николаев В.А.</i>	Антропогенная трансформация стезей Западной Сибири и Северного Казахстана ...	92
<i>Николаев А.М., Шевчук Ю.Ф.</i>	Система водних потоків урбанізованої території	94

7. Будько М.И. Эволюция биосферы. - Гидрометеониздат, 1984. - 487 с.
8. Волющук В.М., Недоступенко Г.А. Полуэмпирическая теория распределения осадков // Метеорология и гидрология. - 1986. - № 8. - С. 3-12.
9. Изменение земных систем в Восточной Европе / Отв.ред. В.И.Лялько. - Киев, 2010. - 582 с.
10. Клімат України: у минулому...і майбутньому ? / М.І.Кульбіда, М.Б.Барабаш, Л.О.Єлістратова, Т.І.Адаменко, Н.П.Гребенюк, О.Г.Татарчук, Т.В.Корж/за ред. М.І.Кульбіди, М.Б.Барабаш: Монографія. - К.: Сталь, 2009. - 234 с.
11. Кобак К.И, Кондрашова Н.Ю. Глобальное потепление и природные зоны / Метеорология и гидрология. - 1992. - № 8. - С. 91-97.
12. Логвинов К.Т., Барабаш М.Б. Исследование периодических изменений температуры воздуха и осадков на Украине / Труды УкрНИИ. - 1987. - Вып.224. - С.71-76.
13. Логвинов К.Т., Барабаш М.Б., Емельянова Ж.Л. О внутривидных связях температуры воздуха и осадков на Украине / Труды УкрНИИ. - 1986. - Вып. 218. - С.62-70.

УДК 911.3

*Канська В.В.
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

АНТРОПОГЕННІ ЗАПОВІДНІ ОБ'ЄКТИ В ЄДИНІЙ СИСТЕМІ ПРИРОДООХОРОННИХ ОБ'ЄКТІВ ПОДІЛЛЯ

Проблема формування географічної мережі антропогенних заповідних об'єктів коректніше може бути вирішена з позицій фізико-географічного районування України. Тому С.Ю. Попович (2001) удосконалив «концепцію мінімуму», висунути програмою «Заповідники».

У новій редакції концепція виглядає так: «кожну фізико-географічну провінцію (край) представляє один біосферний заповідник», «кожну фізико-географічну область – один природний заповідник або один національний природний парк». Проте така система працює не всюди. Не завжди заповідники є еталонами репрезентативності. В основі заповідання має бути оптимальна репрезентативність компонентів ландшафту і самі ландшафти у межах фізико-географічних зон, країв, областей і районів, що дозволить мати мережу заповідних територій, які стануть еталонними і даватимуть змогу організації екологічного моніторингу. Для цього доцільно забезпечити антропогенними заповідними об'єктами всі області, і дієвою система стане тоді, коли

кожен об'єкт буде реально забезпечений в науковому, адміністративному, організаційному, фінансовому відношеннях тощо [2].

Формування єдиної мережі антропогенних заповідних об'єктів Поділля доцільно проводити так: а) аналіз стану розробки та впровадження регіональних і місцевих схем АЗО та впровадження їх у національну екомережу; б) формування висновків і пропозиції щодо подальшого

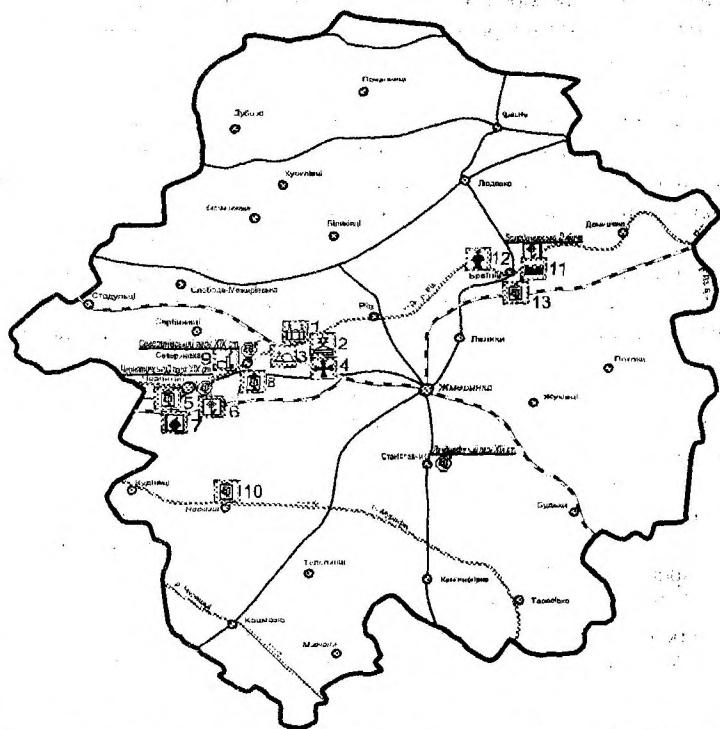

Рис. 1. Наявні та перспективні антропогенні заповідні об'єкти Жмеринського району

⊙ - наявні заповідні об'єкти загальнодержавного та місцевого значень

▣ - Перспективні АЗО:

- 1 – руїни костелу (с. Межирів); 2 – руїни синагоги (с. Межирів); 3 – стародавнє городище (с. Межирів); 4 – єврейський цвинтар (с. Межирів);
- 5 – палац Вітовських-Львових (сmt. Чернятин); 6 – «Дуб Пушкіна»; 7 – каскад ставків у Чернятинському парку; 8 – палац Северина Орловського (с. Северинівка); 9 – рештки водяного млина (околиці с. Северинівка); 10 – палац 17 ст. (с. Носківці); 11 – Браїлівський замок; 12 – Браїлівський монастир; 13 – палац фон Мекк (сmt. Браїлів).

розроблення схеми АЗО у структурі національної екомережі України, підготовленої на підставі проведеного аналізу; в) розробка картографічних матеріалів (цифрові основи) для формування зведеної схеми екомережі; г) аналіз та обговорення текстової частини підготовленого першого етапу проекту Зведеної схеми формування національної екомережі, а саме пріоритети і концептуальні основи формування, збереження та невиснажливого використання екомережі України, розвитку системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, формування структурних елементів екомережі.

Якщо проаналізувати кількість існуючих та проєктованих антропогенних заповідних об'єктів Поділля, то за різними групами їх можна виділити досить велику кількість [1]. Звичайно, ми не можемо заповідати усі унікальні комплекси, якими таке багате Поділля, оскільки в цьому немає особливої потреби. Доцільно в межах кожного району чи області виділити по кілька зразків АЗО із кожної групи, які б найповніше розкривали географічні, історичні та культурні особливості цієї території. Як приклад, можна виділити найбільш значні АЗО східної частини Жмеринського району Вінницької області (рис. 1).

Список використаних джерел

1. Бондар В.В. Антропогенний заповідний об'єкт: суть та принципи виділення. / В.В. Бондар, Наукові записки ВДПУ. Серія: Географія. – Вінниця, 2006. – Вип. 11. – С. 56-61.
2. Збереження і невиснажливе використання біорізноманіття України: стан та перспективи: Моногр. / Ю. Р. Шеляг-Сосонко, Д. В. Дубина, Л. П. Вакаренко, Я. І. Мовчан, Я. П. Дідух, І. В. Загороднюк, С. Ю. Попович, В. П. Ткач, В. М. Михалків, В. М. Мінарченко; Упр. охорони земель, ресурсів, екомережі та збереження біорізноманіття, Ін-т ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України. - К. : Хімджест, 2003. - 246 с.

УДК 911.3

Квасисвська О.

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ І ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У МЕЖАХ ПОДІЛЬСЬКОГО ПОБУЖЖЯ

Важливе значення для формування топоніміки Подільського Побужжя мають соціально-економічні умови та відносини, які склалися протягом багатьох десятиліть. Зайнятість місцевого населення